

Tilburg, 21 juli 2020

Aan: provincie Noord-Brabant
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: RO 23.02-1803-mm

Betreft: suggesties en aanbevelingen NRD voor het plan-milieueffectrapport voor het Regionaal Programma Water en Bodem 2022-2027

Geacht College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

U heeft de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het plan-milieueffectrapport voor het Regionaal Programma Water en Bodem 2022-2027 op 17 juni vrijgegeven voor inspraak.

Met het Regionaal Programma Water en Bodem geeft u invulling aan de kaders uit uw bestuursakkoord 'Samen, Slagvaardig en Slim' en de Visie klimaatadaptatie en uitwerking bestuursopdracht 'stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant'.

Graag bieden wij u, mede namens Natuurmonumenten en Brabants Landschap, hierbij onze suggesties en aanbevelingen aan die volgens ons noodzakelijk zijn om uw klimaatambities daadwerkelijk tot uitvoering te laten komen via het Regionaal Programma Water en Bodem.

1. Grondwater

In de NRD stelt u dat de situatie van het diepe grondwater problematisch is. In de visie Klimaatadaptatie is te lezen dat *'.. in het grondwater zien we dat de hoeveelheden en voorraden afnemen. Op de langere termijn is de trend dat er een structureel tekort is'*. In de NRD en de Visie Klimaatadaptatie ontbreekt een nadere kwantificering van het probleem. In de beleidsregel grondwater uit 2018 geeft u echter aan dat de totale vergunde onttrekking in Brabant voor drinkwatervoorziening en industrie maximaal 250 miljoen m³ per jaar kan bedragen. Het huidige volume aan vergunde onttrekkingsruimte omvat 300 M m³/jaar. U geeft in de NRD aan dat er met onttrekkers afspraken worden gemaakt over waterbesparing en het afremmen van de groei.

Op dit moment lijkt er echter vooral sprake van groei van het onttrekkingsvolume voor drinkwaterwinning, gezien de lopende processen in Tilburg (de ontwerpbeschikking voor uitbreiding door Brabant Water ligt ter inzage) en West Brabant (het proces voor beoogde uitbreiding winning door Brabant Water na 2027 is gestart).

Wij verzoeken u dan ook om nader te onderbouwen hoe deze ontwikkelingen zich verhouden tot de ambitie in de NRD en de Visie Klimaatadaptatie voor het beschermen van de grondwater-voorraad en hoe deze groei past bij uw beleid om maximaal 250 M m³/jaar te vergunnen. Tevens verzoeken wij u om nader te onderbouwen en kwantificeren hoe groot het tekort in de grondwatervoorraad is en wat dus uw ambitie is om het tekort terug te dringen. Wij gaan ervan uit dat u hierin ook de uitkomsten van het lopende onderzoek aan de waterbehoefte van de natuur een plek geeft.

Waterbesparing

Wij ondersteunen uw ambitie rondom waterbesparing. Hierbij zien we graag dat in het licht van de Drinkwaternote ook het herijken van de leveringsplicht wordt meegenomen; of de huidige leveringsplicht de stijgende vraag naar drinkwater ook voor het vullen van zwembaden en het sproeien van tuinen moet omvatten, is voor ons niet vanzelfsprekend.

Beregeningsbeleid

De beregening neemt de laatste jaren sterk toe; van normaal 40 M m³/jaar naar bijna 100 M m³/jaar in 2018 en 2019. Omdat beregening plaatsvindt in een korte periode, waarin water ook voor de natuur schaars is, is de invloed van beregening op de omgeving groot. U benoemt in de NRD het feit dat waterschappen bevoegd gezag zijn. In de omgeving van Natura 2000 natuurgebieden vragen we u om uw sturingsmogelijkheden in te zetten door werk te maken van de vergunningsplicht van beregeningsactiviteiten in de omgeving van N2000 gebieden. Ook vragen wij u om in plaats van de huidige standaard hydrologische bufferzone van 500 meter de werkelijke beïnvloedingszones per gebied nader te bepalen. (KRW, Habitatrichtlijn.)

Tevens verzoeken wij u om - vanuit uw rol als strategisch grondwaterbeheerder - de kaders voor een nieuw beregeningsbeleid aan te geven: wat is de maximale duurzame hoeveelheid te onttrekken grondwater voor beregening, zodat verdroging van de natuur wordt tegengegaan en de grondwatervoorraad niet langer afneemt.

U geeft aan dat slimme beregeningstechnieken het waterverlies door verdamping kunnen verminderen. Hierover hebben wij wel de zorg dat deze technieken juist ook kunnen leiden tot extra onttrekking, als de voorziening er eenmaal ligt en eenvoudig is aan te zetten.

Tenslotte verzoeken we u om aan te geven hoe u de kleine onttrekkingen door particulieren, gemeenten en agrariërs, die ook een substantiële hoeveelheid grondwater onttrekken (inschatting zo'n 40 M m³/jaar, denkt te verminderen.

2. Waterbeschikbaarheid

U benoemt als doel het in balans brengen van gebruiksfuncties en de waterbeschikbaarheid. Wij missen hierbij de beleidsknop inzet van RO instrumenten om te sturen op de gebruiksfuncties en te werken aan ruimtelijke oplossingen. Zoals u wel aangeeft in de Visie Klimaatadaptatie: 'functies op de verkeerde plek worden heroverwogen'. Dit vraagt overigens wel zorgvuldige afstemming met uw ambities op onder meer het thema landbouw en voedsel. Het is naar onze mening overigens onverstandig om uit te gaan van een grotere beschikbaarheid van water uit het hoofdwatersysteem van Maas en Rijn. Want ook in Frankrijk, Duitsland en België is de beschikbaarheid in langere droge periodes een steeds groter probleem aan het worden!

3. Waterkwaliteit

In het bestuursakkoord geeft u aan dat het uitgangspunt is om in 2027 te voldoen aan de normen uit de Kaderrichtlijn Water. Wij zijn dan ook verbaasd dat u in de NRD de resultaatsverplichting in 2027 vervangt door een inspanningsverplichting, zonder einddatum. Wij vragen u dit nader te onderbouwen. Daarnaast lijkt ons uw ambitie om 'de kwaliteit niet te laten verslechteren' onvoldoende om een goede toestand te bereiken. Ook hiervoor vragen wij u om een nadere toelichting.

Het bereiken van een goede waterkwaliteit vraagt naast regionale ook om nationale maatregelen. Het mestbeleid is hiervoor een belangrijke sleutel. Nutriënten die niet op het land worden gebracht, spoelen met zekerheid niet uit naar het (grond)water. Wij vragen u aan te geven hoe u, ook vanuit het thema landbouw en voedsel, hiervoor aandacht vraagt bij het Rijk.

4. Vitale bodem

U omschrijft uw ambitie voor een vitale bodem onder andere als het 'verminderen van de achteruitgang van het organisch stofgehalte in de bodem'. Liever zien wij hoe deze achteruitgang kan worden gestopt en hoe een vooruitgang is te behalen! Ook verzoeken wij u om een nadere toelichting op de mogelijkheid die u ziet om beperkingen in te stellen voor het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen om de bodem te verbeteren.

Tenslotte zien wij kansen om agrariërs te belonen die in het verleden, vaak voor eigen rekening, geïnvesteerd hebben in het verbeteren van de bodem. Denk hierbij aan een vergoeding voor blijvend grasland, gebruik van compost, afzien van het gebruik van kunstmest/bestrijdingsmiddelen. Binnen het project Brabants Bodem worden hier, via de biodiversiteitsmonitor, goede ervaringen mee opgedaan die om een bredere uitrol vragen.

5. Wateroverlast

U geeft aan voorlopig uit te gaan van het bestaande normstelsel en te starten met de uitwerking van een klimaatrobuust watersysteem. Wij verzoeken u aan te geven op welke termijn u dit nieuwe normstelsel wilt hebben uitgewerkt. Daarnaast geldt voor wateroverlast, net als voor waterbeschikbaarheid, dat door het schuiven met gebruiksfuncties wateroverlast voorkomen kan worden. Deze beleidsknop RO mist dus ook bij het onderdeel wateroverlast.

6. Waterveiligheid

Ten aanzien van het onderwerp waterveiligheid hebben wij geen opmerkingen.

Algemene opmerkingen

Integraliteit maatregelen waarborgen

De uitdagingen die u benoemt in deze NRD zijn grotendeels thema overstijgend. Denk aan het herstel van de waterkwaliteit via mestbeleid en het oplossen van de verdroging van de natuur door het verbeteren van de bodem. Het fundament voor een aantal van de hiervoor voorgestelde maatregelen in deze NRD ligt qua uitvoering, financiering en vinden van maatschappelijk draagvlak bij de thema's landbouw & voedsel en natuur & milieu. Of de benodigde stroomlijning er is, is vanuit deze sectorale NRD niet na te gaan. Wij verzoeken u dan ook om hier bij de MER-toetsing aandacht aan te besteden.

Autonome ontwikkeling natuurherstel

U benoemt als een van de autonome ontwikkelingen het versnellen en intensiveren van natuurherstel met name door het nemen van maatregelen in zones om de natuurgebieden heen. Wij verzoeken u om aan te geven op welke maatregelen u dan doelt. Ook verzoeken wij u om aan te geven hoe deze versnelling, die wij uiteraard toejuichen, zich verhoudt tot de aangekondigde bezuiniging op het programma Natuur.

Methode NRD

De NRD geeft een kwalitatieve beschrijving van probleemstelling en voorgenomen activiteiten. U geeft aan dat er beoordeeld wordt in vijf klassen en dat daarbij geen kwantitatieve effecten worden bepaald. Dit maakt in onze beleving een adequate weging van de verschillende aspecten binnen en tussen de alternatieven lastig. Bovendien kunnen diverse thema's wel degelijk gekwantificeerd worden, zie daarvoor onze suggesties hierboven. Daarnaast verzoeken we u om aan het beoordelingskader toe te voegen 1.2.4. Bodemecologie en 1.4.4. Hydrologisch herstel.

Wij zien uw reactie op onze bevindingen graag tegemoet.

Met duurzame groet, mede namens Brabants Landschap en Natuurmonumenten,

<<handtekening>>

Femke Dingemans,

directeur Brabantse Milieufederatie